

OBSAH

ÚVODEM 5

1. VÝZNAM PEDAGOGICKÉ TEORIE PRO VÝCHOVNOU PRAXI 7

1.1. Individuální zkušenost s výchovou a pedagogická teorie (7). 1.2. Problémy sepětí pedagogické teorie a výchovné praxe (9). 1.3. Závěry (11). Literatura (11).

2. VÝCHOVA — ZÁKLADNÍ POJEM PEDAGOGIKY 12

2.1. Nesnáze s vymezením pedagogických pojmů a jejich příčiny (12). 2.2. Výchova (13). 2.3. Vzdělání (18). 2.4. Vyučování (19). 2.5. Závěry (20). Literatura (21).

3. SPOLEČNOST A VÝCHOVA 22

3.1. Výchova jako společenský jev (22). 3.2. Společenská podmíněnost výchovy (23). 3.3. Vliv výchovy na společnost (28). 3.4. Závěry (30). Literatura (30).

4. ČLOVĚK A VÝCHOVA 32

4.1. Závislost koncepce výchovy na koncepci člověka (32). 4.2. Názory na úlohu výchovy ve vývoji člověka v dějinách pedagogiky (33). 4.2.1. Výchovný optimismus (33). 4.2.2. Přeceňování možností výchovy ve vývoji člověka (35). 4.2.3. Výchovný pesimismus (35). 4.2.4. Pedologie (teorie dvou faktorů) (36). 4.3. Marxistická koncepce člověka a její důsledky pro výchovu (38). 4.4. Úloha výchovy ve vývoji člověka (40). 4.5. Akcelerace vývoje a výchova (43). 4.6. Závěry (44). Literatura (44).

5. VÝCHOVNÉ INSTITUCE 46

5.1. Pojem výchovné instituce (46). 5.2. Vznik a vývoj jednotlivých výchovných institucí a jejich funkce ve výchově (46). 5.2.1. Škola — nejvýznamnější výchovná instituce (48). 5.2.2. Další výchovné instituce (52). 5.2.3. Soustava výchovného poradenství (53). 5.3. Specifičnost jednotlivých výchov-

ných institucí v socialistické výchově dětí a mládeže (55). 5.4. Vývoj a současný stav školství v ČSSR (59). 5.5. Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy (66). 5.6. Závěry (69). Literatura (69).

6. CÍLE VÝCHOVY 72

6.1. Vymezení pojmů (72). 6.2. Společenská a pedagogická podmíněnost cílů výchovy (73). 6.2.1. Výchova všeobecná a odborná (75). 6.2.2. Teorie formálního a materiálního vzdělání (77). 6.2.3. Shody a rozdíly v cílech výchovy chlapců a děvčat (78). 6.3. Problémy stanovení cílů výchovy (79). 6.4. Cíle socialistické výchovy (85). 6.5. Konkretizace cílů výchovy (89). 6.5.1. Konkretizace výchovných cílů jednotlivých výchovných institucí (90). 6.5.2. Konkretizace cílů výchovy prostřednictvím složek výchovy (93). 6.5.3. Další návrhy konkretizace cílů výchovy (95). 6.6. Závěry (97). Literatura (97).

7. VÝCHOVNÝ PROCES 98

7.1. Nutnost komplexního studia výchovného procesu (98). 7.2. Výchova jako systém (100). 7.3. Rozhodování jako součást řídicí činnosti výchovného pracovníka (103). 7.4. Etapy výchovného procesu (105). 7.4.1. Etapa pedagogické diagnózy (106). 7.4.2. Etapa pedagogického projektování (plánování) (111). 7.4.3. Etapa regulace učení žáka (113). 7.4.4. Etapa výsledné pedagogické diagnózy (zpětné vazby) (115). 7.5. Zásady výchovy (117). 7.6. Závěry (118). Literatura (119).

8. ZÁKLADNÍ PROBLÉMY TEORIE PEDAGOGIKY 121

8.1. Vznik a vývoj pedagogické teorie (121). 8.2. Pedagogika jako věda (123). 8.2.1. Je pedagogika věda? (123) 8.2.2. Předmět pedagogiky (125). 8.2.3. Znaky pedagogiky jako vědy (127) 8.3. Prameny pedagogiky (128). 8.4. Metody vědeckého výzkumu v pedagogice (129). 8.5. Systém pedagogických věd (130). 8.6. Struktura pedagogiky (132). 8.7. Vztah pedagogiky k jiným vědám (133). 8.8. Příručky ke studiu pedagogiky a odborné časopisy (135). 8.9. Závěry (137). Literatura (137).

Jmenný rejstřík 140

Věcný rejstřík 144